

Kadının Kestiği Hayvanın Eti Yenmez mi?

Dr. Mahmut TEZCAN

Toplumumuzda kadın ile ilgili geleneksel değer yargıları, onun erkekten daha değersiz bir varlık olduğunu göstermeye yöneliktir. Özellikle kırsal kesimde bu yargıların oldukça yaygın oluşu dikkatimizi çekmektedir. İşte bu konudaki örneklerden birisi de, kadının kestiği hayvanın etinin yenilemeyeceği inancıdır. Ülkemizin çeşitli bölgelerinde bu inanç oldukça yaygındır. Fakat konu, kadınlar yönünden bir toplumsal sorun oluşturmadığı için üzerinde durulmamış ve dikkati çekmemiştir.

Küçüklüğünden anımsıyorum. Ankara'nın bir semtinde oturuyorduk, ufak bir bahçemiz vardı. «Tavuk» vs. besliyorduk. Bazan tavuk kesmek gerektiğinde babam işe gitmiş olduğundan, annem eline bir bıçakla birlikte tavuğu alıp sokağa çıkar ve yoldan geçen bir erkeğe «kardeş sana zahmet şu tavuğu keser misin?» derdi. Artık sanayileşen kentlerimizde evde tavuk beslemek olanaksızdır ve kadının da böyle bir sorununun kalmadığı söylenebilir. Fakat kırsal kesimlerdeki kadın, sık sık bir hayvan kesmek zorunda kalabilmektedir. Özellikle kadınlar günlük yaşamda tavuk, hindi gibi kümes hayvanları, koyun, keçi gibi küçük baş hayvanların kesilmesi durumuyla karşılaşabilmektedir.

Ankara'nın gidebildiğim bazı köylerinde kadınlarla konuşurken onların bir hayvan keserlerse etinin yenilip yenilmiyeceğini sorduğumda onlardan hep şu yanıtı alıyordum. «kadın keser mi evladım? erkekler dururken kadının kesmesi günahdır. Kadın keserse eti yenmez».

Karşılı bir erkek köylü, görüşmemizde kadının kestiği etin yenilmiyeceğini belirtmiştir. Neden olarak da kadının adet görmesi gösterilmiştir. Aynı köylü, zaruret hallerinde kadının kestiği etin yenilebileceğini ifade etmiştir. Örneğin dağ başında bir koyun, keçi ölüyor veya sığır yaralanmıştır, ölmek üzeredir. Bu durumda kadın bacağına arasına odun koyarak kesebiliyormuş. Eğer kadın, koyunu kestirecek bir erkek bulamamışsa orada bulunan bir erkek çocuğunu yanına alıp kendi kolunda erkek çocuğu tutturarak kesebilmektedir.

Erkek çocuğun sünnetli olması gerektiğini belirten köylü, sünnetli yoksa sünnetsiz bir çocuğun kadının kolundan tutarak kesebildiğini söylemiştir.

Ankara'nın Yakacık Köyünden bir köylü ise, hayvanı kesecek bir erkek bulunmadığı zaman kadının besmele çekerek kesebileceğini belirtmiştir.

Elazığ'ın Işıktepe (Kıçan) ve Yenibahçe (Geri) köylerinde erkek varken kadının hayvan kesemeyeceği inancı vardır. Zaruret halinde ise kadın sünnetli bir erkek çocuğu bulup onun elinden tutarak kesebilmektedir. Halbuki erkek varken kadının kesmesi günah sayılmaktadır. Işıktepe köyünde yaşlı bir kadınla görüşürken, genç kadınların hayvan kesmesinin haram sayıldığını öğrendik. Aynı kadın, kendisi gibi 60-65 yaşlarındaki yaşlı kadınların kesebileceğini belirtmiştir. Çünkü yaşlı kadınlar besmele çekmeyi unutmaz ve adet görme onlarda görülmez düşüncesi egemen olmaktadır.

Ohalde şimdiye değin açıklamalarımızda kadının kestiği etin yenilemeyeceği inancı dinsel kaynaklı olmaktadır. Çünkü onun kestiği etin yenilemeyeceği «günah», «haram» gibi dinsel ifadelerle açıklanmaktadır. Bu nedenle çeşitli fıkıh kitaplarında konunun nasıl yer aldığını öğrenmek istedik.

Dürer-Molla Hüsrev-sayfa 278, Zebayih bahsinde kadının, sünnetsizin ve dilsizin besmele ile hayvan kesmesinin caiz olduğu belirtilmektedir. Sadece puta tapan, mecusi (ateşe tapan) ve mürtedin (müslüman olup, sonradan dinden çıkan) kestiği hayvanın etinin yenilemeyeceği ifade edilmektedir.

Hatta Hristiyan ve Musevilerin bile kestiği hayvanın eti yeni. Yeter ki bir kimse bir dine mensup olsun. Yalnızca bunların kurban kesmeleri mekruhdur (Dürer-sayfa 271-cilt 1).

İbni Abidin —Reddül Muhtar— s. 259'da kadının kestiği etin helal olduğu bildirilmektedir. Yine eski bir eserde, kesenin ehli zekât alması ve besmele çekmesi şartı arandığı bildirilmektedir. Aynı eserde hayvan kesenin erkek olmasının, sünnetli olmasının şart olmadığı belirtilmektedir (Mehmet Zihni-Nimet ül İslam s. 120 vd.)

Yine Endürül Muhtar, Alaeddin Haskefi'de cilt 2, s. 366'da kadının, çocuğun, delinin hayvan kesmelerinin caiz olduğu belirtilmektedir. Önemli olan, bu kimselerin Müslüman olmalarıdır. Besmele çeken ve kesme işini güzel bir şekilde yapan, buna akli eren kimse (yani hayvanın canını acıtmadan, ona eziyet çekirmeden kesme) kadın veya çocuk olsun kesebilir.

Ohalde çeşitli fıkıh kitaplarındaki açıklamalardan anlaşıldığına göre dinsel olarak kadının bir hayvanı kestiğinde etinin yenilmeyeceğine de-

ğın bir hüküm yoktur. Tam tersine kadının kestiği etin yenilebileceği belirtilmektedir.

Kesme işleminin bir erkek işi olduğu, kadının yumuşak, güçsüz bir yaratık olduğu için bu işlemi yapamayacağı inancı da yaygın olmakla birlikte, konuya yanlış olarak dinsel bir nitelik verilmiştir.

Basit ve ilkel toplumlarda işbölümü, cinsiyet ayrımına göre bir kesinlik göstermektedir. Yani biyolojik faktör, işbölümünün belirlenmesinde rol oynamaktadır. Belirli işleri kadın, belirli işleri erkek yapar. İşte hayvan kesme ve hayvan öldürme işi de erkeklerin yapacağı iş olarak nitelenmiştir. Bu nedenle örneğin avcılık, bir erkek işidir. Kadınlar avcılık yapmaz. Toplumumuz da ilkel toplum olmamakla birlikte ötedenberi avcılık yapmak ve hayvan kesmek gibi görevleri erkeğin işi saymıştır. Çünkü kan akıtmanın erkek işi olduğu inancı yaygınlaşmıştır. İşte böyle cinsiyete dayanan bir işbölümüne toplumumuzda dinsel bir nitelik verildiği görülmektedir.